

IV. Odepsání daně. Nepronajme-li vlastník domu byt, kterýž sám použití nemůže, jest oprávněn žádati za odepsání daně z nájemného v tom obnosu, který by na dobu, po kterou byt jest prázdný, vypadl (§ 12. pat. ze dne 23. února 1820). Vlastník domu jest však povinen do 14 dnů úřadu finančnímu o tom oznámení učiniti (d. dv. k. ze dne 18. června 1821 č. 1058 p. sb. z. sv. 49 č. 88). Podobná ustanovení obsahuje zák. ze dne 1. června 1890 č. 97 pro odepsání domovní daně třídní.

Stalo-li se užívání budov domovní dani třídní podrobených nemožným následkem pohrom živelních, možno žádati za odepsání daně v obnosu, který byl předepsán na rok, ve kterém pohroma se udála.

Daň kořaleční (z lihu).

Daň kořaleční upravena jest zákonem ze dne 20. června 1888, č. 95 ř. z.

I. Způsoby zdanění. Kořalka, jež uvnitř celní čáry se vyrobí, podléhá, dle rozdílnosti výroby, buď dani výrobní, jež při výrobě se odvádí, nebo dani spotřební, jež se zapravuje při přechodu kořalky z kontroly úřední do obchodu. Obojí dávky řídí se dle množství čistého alkoholu ve vyrobené kořalce. Daň výrobní obnáší 35 kr. z litru alkoholu (stupeň hektolitrový), daň spotřební pak rovněž 35 kr. neb 45 kr. (§ 2 a jmen. z.).

Množství alkoholu, jež za nižší sazbu 35 kr. lze vyrobiti, jest kontingentováno pro předlitavské lihovary ročně 997.458 hl. (§ 3. jmen. zák.), kterýžto kontingent rozdělí se na jednotlivé lihovary, dani spotřební podrobené. Individuální výměru tohoto rozdělení uspořádal původně zák. ze dne 30. června 1888, č. 96 ř. z., nyní pak zák. ze dne 4. srpna 1891, č. 114 ř. z. Individuální rozdělení děje se vždy na řadu období výrobních (období trvá od 1. září každého roku do 31. srpna následujícího roku); dříve dělo se na tři období, nyní pak na 4 období výrobní (§ 1 a § 8 zák. ze dne 4. srpna 1891, č. 114 ř. z.). Dle zák. ze dne 4. srpna 1891, č. 114 ř. z. mají nárok na účast v kontingentu jen ony lihovary, jež již dle zák. ze dne 30. června 1888, č. 96 ř. z. kontingentu se zúčastnily a ony nově zřízené hospodářské lihovary, jež před 1. lednem 1891 v činnosti byly (§ 2 jmen. z.). Rovněž poskytuje zákon tento pro pozdější periody jen těm lihovarům nárok na kontingent, jež v předcházející periodě kontingentu účastny byly a pak nově vzniklým hospodářským lihovarům (§ 8 jmen. z.). Výměra kontingentu upravuje se §§ 3, 4, 5, 6 a 8 zák. jmen. Neužije-li jeden lihovar práva účastenství v kontingentu zcela nebo z části, může právo to přikázáno býti jiným lihovarům kontingentu zúčastněným (§ 7 jmen. z.).

II. Předmět daně.

1. Dani spotřební podléhají:

a) všechny lihovary, jež moučné látky spracují, pokud u nich nenastanou okolnosti, jež by podmínky jich způsobilosti výrobní omezovaly (§ 32, odst. I. jmen. z.);

b) všechny lihovary, jež zpracují celulosu, škrobovou mouku, topinambury, řepu nebo melasu, odpadky cukerní výroby nebo jiných tekutin, jež více cukru obsahují (§§ 36, 32, odst. II. a III. jmen. z.).

2. Dani výrobní podrobeny jsou všechny ostatní lihovary (§ 36, 1. a 2. z.).

III. Vyšetření množství alkoholu.

1. Při lihovarech, podrobených dani spotřební, vyšetřuje se množství alkoholu vyrobeného dle údajů kontrolního přístroje měřícího (přístroje, jímž nejen množství, ale i stupně proběhlého lihu se měří). Přístroj kontrolní udává na ciferníku množství proteklého lihu; kromě toho zadržují se malé částice proteklého lihu v nádobě v ten způsob, že množství alkoholu v této nádobě obsaženého odpovídá průměrnému množství alkoholu obsaženému v lihu, který přístrojem protekl. Obsah alkoholu tekutiny v nádobě nastřádané určuje občas kontrolní orgán, t. z. »alkoholometrem«. Pro ten případ, že by kontrolní přístroj ku měření byl porušen, ustanovuje § 62 jmen. z. doplňující způsob vyšetřovací s omezením, že v tomto případě výroba po uplynutí 10 dnů zastaviti se musí (§ 62 jmen. z.); kromě toho připouští se další obmezení doby výrobní na méně než 10 dnů, může-li přístroj dříve býti nahrazen, aneb přihodilo-li se takové porušení ve výrobní periodě více než 3krát.

2. V lihovarech, jež dani z výroby podléhají, vyšetřuje se množství alkoholu, jež se má zdaniti, buď

- a) paušálně dle výrobní způsobilosti zařízení lihovaru, neb
- b) přístrojem kontrolním dle skutečné výroby.

Pro jisté lihovary, jež dani výrobní podléhají a na paušalování odkázány jsou, připouští se sjednání s podnikatelem o pravděpodobném množství vyrobeného alkoholu (§ 31 jmen. z.). Paušalování podléhají všechny lihovary, jež dani výrobní podrobeny jsou (§ 33. jmen. z.), vyjímaje lihovary, jež odpadky vinné (vinné mláto a p.) zpracují a zároveň s kořalkou viňany vyrábí (§ 33 a 32 č. 4 jmen. z.); v těchto lihovarech vyšetřuje se množství alkoholu, jež se má zdaniti, dle údajů přístroje kontrolního (§ 35 jmen. z.), po případě dle jiné nádoby sběrací (výn. min. fin. ze dne 10. prosince 1888 č. 41.391). Výjimka jest dovolena potud, pokud jistým lihovarům, jež dle těchto ustanovení daň mohou paušalovati (§ 32 jmen. z.), vyšetření alkoholu ku zdanění dle udání přístroje od případu ku případu pro každou periodu výrobní se může dovoliti (§ 35 jmen. z.).

Paušalování dle způsobilosti zařízení výrobních zakládá se (§ 37 jmen. z.): a) na tom, mnoho li se může na určitém zařízení zápany za 24 hodin přehnati (§ 38 jmen. z.). Tato způsobilost výroby se vyšetří pro každou periodu výrobní zvláště; zapovězeno jest během období výrobního změnití něco na zařízení pálicím, čím by se možnost výroby změnila (§ 45 jmen. z.); b) na množství alkoholu, jež z různých zápar (moučné látky, ovoce atd. dobytí se může. Násobí-li se vyšetřený počet hektolitrů zápany počtem stupňů alkoholu, pak počtem dnů pálení a konečně číslem 35, jakožto sazbou, obdržíme obnos daně, jež se platiti má, v krejcařích (§ 48 jmen. z.). Upotřebí-li se látek obsahujících různé množství alkoholu, vypočte se paušál daně dle látky, jež nejvíce alkoholu obsahuje (§ 49 jmen. z.). Sjednání připouští se jen při menších lihovarech (§ 34 č. 1 a 2 jmen. z.), jakož i při lihovarech, nalézajících se při pivovarech, v nichž sládcí jen odpadky vlastní výroby piva zpracují (§ 34 č. 3 jmen. z.). Nedocílí-li se sjednání daně, nastupuje paušalování.

IV. Jednání poplatná.

Veškerá jednání, jež za příčinou zjištění a vyměření daně ohlásiti se mají, slovou jednáními poplatnými (§ 323 tr. popl. z. a § 29 jmen. z.). Bylo-li jednání přihlášeno, vydá se o tom potvrzení (boleta). Jednání poplatné může se jen tak předsevzítí, jak bylo ohlášeno, a teprve tehdy,

jestli potvrzení učiněné přihlášky již výrobce došlo. Každá odchylka od ohlášky (vyjímaje případy zákonem stanovené) jest trestnou. U lihovarů, jež paušalování jsou podrobeny, prohlašuje § 41 jmen. zák. přenesení moučných látek do kvasných kádí, a zpracují-li se jiné látky, přenesení jich do kotle za počátek řízení zdaňovacího; u lihovarů, užívajících přístroje kontrolního, označuje § 57 jmen. zák. buď přenesení látek do nádob kvasících anebo do nádob, jichž se právě užívá, jako počátek řízení zdaňovacího. Jednání poplatné končí přehráním záparý. Při paušalovaných lihovarech má podnikatel nebo jeho zmocněnec 48 hodin napřed, z pravidla písemně (výminky platí pro menší lihovary § 38 A a B 1 a 2 jmen. z.) ohlásiti jednání poplatné. Lihovary, v nichž alkohol přístroji kontrolními se měří, mají učiniti ohlášku, jež jednání poplatná jednoho období měsíčního jakož i předepsaná data obsahovati musí, a sice písemně trojmo a 24 hodin před započítím (§ 58 jmen. z.). Změna ohlášky již učiněné musí se rovněž ohlásiti (§ 59 jmen. z.)

V. Podmět daně.

Daň kořaleční platí se jednak při výrobě, jednak při přechodu kořalky z úřední kontroly do obchodu. Pod úřední kontrolou jest kořalka, pokud se nalézá v lihovarech, kde byla vyrobena, neb ve svobodných skladištích. Pokud daň z kořalky zapravena není, vázne na ní. Má-li se kořalka z místa výroby nebo ze svobodného skladiště odvézti, musí se o tom dříve oznámení učiniti a daň zapraviti, ač neupotřebí-li se kořalka k účelům dani nepodléhajícím. Ku zaplacení dávky výrobní jest zavázán podnikatel po případě správce závodu (§ 15 č. 1. jmen. z.). Je-li zavázáno více osob, ručí solidárně (§ 16 jmen. z.); daň výrobní je splatnou při ohlášení jednání poplatného (§ 76 jmen. z.).

Daň spotřební zaplatiti má ten, jenž kořalku ku volnému použití obdržel, při zkrácení poplatkovém správce lihovaru, resp. svobodného skladiště, a konečně ten, kdo ač věda, že daň zaplacená nebyla, kořalku na se převedl (§ 15 č. 2 jmen. z.). Závazek více osob jest rovněž solidární (§ 16 jmen. z.). Daň spotřební vázne na kořalce a to *a*) bezpodmínečně a předchází všem nárokům soukromoprávním, pokud se kořalka v místě výrobním, ve svobodném skladišti, na cestě z místa výroby do svobodného skladiště a naopak, nebo pod úřední závěrou nalézá (§ 17 jmen. z.); *b*) za jistých podmínek též proti osobám třetím, aniž by však tyto ku zaplacení daně spotřební zavázány byly, a sice: 1. proti tomu, jenž kořalku ve jménu a ku prospěchu osoby, jež daň spotřební zaplatiti má, ve svém držení chová na základě práva zástavního jemu příslušícího; 2. proti tomu, na němž ji osoba, ku zaplacení daně spotřební zavázaná, žalobou vlastnickou dobýváti může; 3. proti vlastníku nebo držiteli zástavy, jenž při nabytí svého práva věděl nebo podezření důvodné míti mohl, že kořalka protizákonným způsobem dani ušla (§ 18 a 19 jmen. z.). Zapraví-li majitel kořalky daň, ponechá se mu kořalka (§ 20 jmen. z.), jinak však vezme se do úředního uschování a po 3 měsících — nezaplatí-li se do té doby daň — se veřejně prodá a zbytek ceny stržené se majiteli po srážce daně a útrat vydá (§ 21 jmen. z.). Daň spotřební jest splatnou, jakmile se ohlásí, že se kořalka odveze z místa výroby nebo ze skladiště svobodného (§ 78 odst. 2 jmen. z.); při hotovém placení poskytuje se $1\frac{1}{3}\%$ srážka (§ 79 jmen. z.).

VI. Výhody:

1. **Hospodářské lihovary.** Lihovar hospodářský, který jest dani spotřební podroben, obdrží za hektolitr alkoholu, jenž dle předpisů zákonných z místa výroby se odveze, ze státní pokladny bonifikaci, obnášející při lihu kontingentovaném 3—5 zl., při lihu nekongingentovaném 1—3 zl. (§ 7 č. 1 jmen. z.). Za lihovary hospodářské pokládají se lihovary takové, jež s určitým hospodářstvím místně a hospodářsky spojeny jsou a jež zabývají se výrobou lihu jen do jisté míry (§ 7 č. 2 jmen. z.) (průměrná denní výroba ne přes 7 hl. a ne déle 8 měsíců ve 12měsíčním výrobním období § 7 č. 2 jmen. z.). Hospodářským nestane se lihovar zákonem samým (ipso jure), nýbrž teprve prohlášením příslušného finančního úřadu, což stane se ku žádosti v čas podané a věrohodnými doklady opatřené (§ 7 č. 4 jmen. z.).

2. Při vývozu kořalky poskytuje se vedle případného vrácení daně ze státní pokladny bonifikace, obnášející 5 kr. za litr alkoholu a při vývozu rosolk 1³/₄ kr. za litr. Úhrnný obnos bonifikace vývozní nesmí za jedno období výrobní přesahovati obnos 1 mil. zl. Překročí-li se obnos ten, sníží se sazba přiměřeným způsobem (§ 8 a 9 jmen. z.).

3. **Vrácení daně a osvobození daňové.** a) s jistým omezením jest výroba kořalky pro potřebu domácí daně prosta (§ 5 jmen. z.); b) za jistých podmínek nepodléhá dani spotřební alkohol, jenž jako takový nebo jako rosolka, rum nebo víno za celní hranice se vyváží, aneb jenž k účelům živnostenským (čítaje sem výrobu octa), ku vaření, topení, cídění, osvětlování, neb ku léčebním a vědeckým účelům se potřebuje (§ 6 odst. 1. jmen. z.). (Alkohol, sloužící účelům živnostenským, podroben jest nicméně poplatku kontrolnímu 1¹/₂ kr. z litru.) Totéž platí o dani výrobní při lihovarech, které nejsou paušalovány, a při nichž sjednání učiněno nebylo (§ 6 odst. 2. jmen. z.). c) Paušalovaným lihovarům vrací se zaplacená daň výrobní, byly-li stíženy živelnými pohromami, ovšem s jistým omezením (§ 50 jmen. z.). Nebylo-li však jednání poplatné řádně ohlášeno a provedeno, nemá nárok na vrácení daně místa. Kromě toho vydán byl zák. ze dne 18. června 1894 č. 121 ř. z. o náhradě daně z kořalky za alkohol v pálených lihových tekutinách, které bez závazku berního vyskytují se v obchodě mezi královstvími a zeměmi na radě říšské zastoupenými, zeměmi koruny Uherské a Bosnou a Hercegovinou.

VII. **Dozor.** Výroba kořalky a destilace její jest průmyslem kontrole podrobeným. Z důvodu toho má se popis výroby (místností výrobních) a strojního zařízení úřadu předložiti (§ 44, 53 a 75 jmen. z.). K místnostem výrobním náleží (§ 26 jmen. z.) nejen místnosti provozovací, ale i skladiště, pokud nejsou 500 m od závodu vzdálena, a pak všechny prostory s těmito místnostmi bezprostředně spojené. Na základě popisu předloženého ohledá se podnik lihovarnický, a není-li námitek, povolí správa finanční provozování a přikáže podnik oddělení stráže finanční a úřadu daňvybírajícímu. Prostory a zařízení mají potřebám řádné kontroly vyhovovati, a finanční úřad jest oprávněn, pokud výroba místa nemá, užívání zařízení strojních vhodným způsobem učiniti nemožným (úřední závěrou) (§ 27 jmen. zák.). Kontrolní orgány mohou kdykoliv za dne, když byla výroba ohlášena, aneb přibavše člena obecního představenstva též v noci v místnostech výrobních revisi předsevzíti. Podnikatel musí potřebné práce pomocné při předsevzetí revise konati, nebo vykonati dáti (§ 30 jmen. z.).

Podnikatel má jisté druhy zřízenců, změny jich postavení jakož i změny svých strojních zařízení oznamovati, jakož i výrobu, přerušeni její, jednání poplatná resp. odvážení kořalky oblašovati (§ 23, 44, 46, 53, 61, 63, 67, 75, 76 jmen. z.). V lihovarech paušalování podrobených vedou se archy revisní, v lihovarech, používajících kontrolního aparátu měřícího, rejstříky. V lihovarech těchto zjistí se každý měsíc množství vyrobeného alkoholu, Lihovary dani spotřební podrobené a svobodná skladiště vedou zápisy (účty o dani spotřební) o alkoholu vyrobeném a odvezeném; ob čas srovnává se zásoba skutečná se zásobou zapsanou, při čemž se musí z přebytku při výrobní dani (při měsíčním vyšetření) resp. ze schodku při dani spotřební (při občasném vyšetřování zásob) daň dodatečně zapraviti (§ 64 a 72 jmen. z.) Majitelé destilačních přístrojů (i když nevyrábí neb nerafinují kořalky) jsou povinni o každém přístroji destilačním, který si nově zaopatří, učiniti do 48 hodin oznámení, ač nevyrábí-li sami přístroje tyto a nevedou-li v nich obchod (§ 22 jmen. z.).

VIII. Daň z lisovaného droždí. Je-li spojena s výrobou kořalky výroba lisovaného droždí, zapravuje se za vyrobený, resp. výrobní dani podléhající litr alkoholu daň 2¹/₂ kr. (§ 4 jmen. zák.). Při ohlášení jednání poplatného má se zamýšlená výroba droždí lisovaného rovněž ohlásiti (§ 46 a 58 jmen. z.) a zároveň s ohlášením má se též zapraviti daň. Bylo-li vyrobeno více, než bylo ohlášeno, má se z přebytku daň doplatiti.

Daň pivní.

I. Podmět, předmět a míra daně.

1. Platiti potravní daň z piva jest každý povinen, kdo pivo vyrábí, nechť se to děje k účelu jakémukoliv. Vaření piva, aniž by se z něho daň platila, není dovoleno a to ani pro potřebu domácí (§ 5 lit. a a § 6 nejv. roz. ze dne 25. května 1829 pol. sb. z. sv. 57 č. 74, nál. spr. s. dv. č. 959 sb. »Budwinski«).

2. Předmětem daně jest mladinka pivní, již se rozumí ve smyslu zákona (§ 1 výn. min. fin. ze dne 19. prosince 1852 č. 264 ř. z.) každá cukernatá tekutina, z níž pomocí líhového kvašení pivo vyráběti se může, k níž však ještě nebylo žádné kvasivo přimíseno.

3. Míra daně řídí se dle množství a obsahu cukernatého mladinky, před přimísením kvasidla při normální teplotě 14⁰ R. (§ 1 a 2 výn. min. fin. ze dne 19. prosince 1852 č. 264 ř. z.) Za každý stupeň obsahu cukernatého, který byl t. zv. saccharometrem zjištěn, platí se z hl. 16·7 kr. daně. V uzavřených městech platí se při výrobě piva jakožto náhrada za daň potravní ještě státní přírážka a sice: ve Vídni a v Terstu bez ohledu na výši cukernatého obsahu mladinky 95 kr. z 1 hl., v ostatních městech (Praha, Brno, Hradec, Krakov, Lublaň, Lvov, Linec platí se 7 kr. za 1 hl. a ze stupně saccharometru (k tomu přistupuje ještě případná obecní přírážka, která se jako accessorium se státní daní zároveň vybírá.

II. Jednání poplatné jest jednání, které buď za účelem vyměření nebo zjištění daně u orgánu správy finanční, po případě jejího právního nástupce (na př. pachtěře daně potravní) dlužno ohlásiti (§ 323 popl. tr. z.). Při obyčejné výrobě piva počíná jednání poplatné podpálením varního kotle, při pivovarech, které parou vaří, svedením páry do kotle a končí okamžikem, kdy várka ve chladiči ze stavu varu a klokotu přešla do stavu klidu a ochlazení.